МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на тему: «Напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПС України»

Здобувача вищої освіти II курсу,
групи ФМФА-21-1,
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ОПП «Фіскальне адміністрування»

(підпис) Сапожнікова Ліна Олександрівна

Науковий керівник

(підпис) Швабій Костянтин Іванович, д.е.н., професор

Керівник освітньо-професійної Програми

(підпис) Швабій Костянтин Іванович, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри фіскального адміністрування
протокол від «20» 01 2023 № 10

Завідувач кафедри
фіскального адміністрування

(підпис) Іванишина О.С., к.е.н., доцент

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 6 20.01.2023 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 20.01.2023 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 85/B/4 08.02.2023 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ І.Л.Романов
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

_____ К.І. Швабій
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т.В. Тучак
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ю.В.Панура
(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії _____ М.В. Ярош

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	25		Шабій К.І.
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	10		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	45		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	8		Романов І.А.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	3		Шабій К.І.
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	21		Тупак Т.В.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	8		Пампура Ю.В.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	40		Ярун М.В.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	85		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
85	B	4 (добре)	08.02.2023	Романов І.А. Шабій К.І. Тупак Т.В. Пампура Ю.В. Ярун М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 072 «Фіскальне адміністрування»

Затверджую
В.о. завідувача кафедри
_____ Іванишина О.С.
«01» 02 2022

Завдання на випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
здобувачу вищої освіти
Сапожнікової Ліни Олександрівни

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи «Напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПС України»
2. Затверджена наказом ректора від 25.10.2022 № 1070
3. Строк здачі закінченої роботи - 26.01.2023
4. Цільова установка – вивчення процедури та механізмів адміністрування ЄСВ органами ДПСУ та визначення основних проблем цього процесу.

Метою дипломної роботи є дослідженні сучасного стану справляння ЄСВ в Україні та визначенні напрямів удосконалення його справляння в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є процес адміністрування ЄСВ в Україні.
Предметом дослідження є взаємовідносини між платниками ЄСВ, податковими агентами та податковими органами у контексті адміністрування ЄСВ.

Вихідні дані до роботи сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 7 таблиць, 2 рисунків.
6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом

1. Основні положення адміністрування ЄСВ в Україні
2. Єдиний соціальний внесок як ефективний інструмент забезпечення надходжень системі державного соціального страхування
3. Зарубіжний досвід адміністрування внесків на загальнообов'язкове страхуванн
4. Проблемні аспекти нарахування ЄСВ особам відомості про яких відсутні у ЄД
5. Аналіз адміністрування пільгових категорій платників ЄСВ
6. Недоліки механізму визначення коригування та стягнення сум недоїмки з ЄСВ органами ДПС України
7.напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПСУ
1. Основні положення адміністрування ЄСВ в Україні

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної)роботи	Строк виконання етапів роб	
		За планом	Фактич
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	25.01.22	25.01.
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	02.02.22	02.02.
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	18.02.22	18.02.
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	15.04.22	15.04.
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	14.06.22	14.06.
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	21.11.22	21.11.
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	14.12.22	14.12.
8.	Отримання відгуку наукового керівника	24.01.23	24.01.
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	14.12.22	14.12.
10.	Отримання зовнішньої рецензії	27.01.23	27.01.
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	31.01.23	31.01.
12.	Попередній захист роботи	27-28.12.22	27-28.12
13.	Захист дипломної роботи	07-08.02.23	07-08.02

Дата видачі завдання «__02__» __лютого_____ 2022

8. Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ Панура Ю.В.
(підпис) (прізвище, ініціали)

10. Керівник освітньо-професійної програми _____ Швабій К.І.
(підпис) (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Сапожнікова Л

АНОТАЦІЯ
«Напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПС України»

Мета роботи –дослідження сучасного стану справляння ЄСВ в Україні та визначенні напрямів удосконалення його справляння в сучасних умовах.

Завданнями роботи є: розгляд основних положень адміністрування ЄСВ; аналіз надходжень ЄСВ до ПФУ; дослідження зарубіжний досвід адміністрування внесків на загальнообов'язкове страхування; визначення проблеми нарахування ЄСВ особам відомості про яких відсутні у ЄДР; з'ясувати алгоритм адміністрування пільгових категорій платників ЄСВ; виявити недоліки механізму визначення та коригування сум недоїмки з ЄСВ органами ДПСУ; запропонувати напрями удосконалення адміністрування ЄСВ органами ДПСУ.

Предметом дослідження є взаємовідносини між платниками ЄСВ, податковими агентами та податковими органами у контексті адміністрування ЄСВ

Об'єктом дослідження є процес адміністрування ЄСВ в Україні.

За результатами дослідження сформульовані шляхи вдосконалення адміністрування ЄСВ органами ДПСУ.

Одержані результати можуть бути використані на практиці. Оскільки у роботі врахуванні обґрунтовані пропозицій щодо вдосконалення окремих норм законодавства.

Дипломна робота містить 35 сторінок, 7 таблиць, 2 рисунка, список використаних джерел з 30 найменувань та один додаток.

Ключові слова: єдиний соціальний внесок, недоїмка, мінімальна заробітня плата, Пенсійний фонд України, облік, Єдиний державний реєстр.

Рік захисту роботи – 2023.

ANNOTATION
«Areas of increasing the efficiency of the administration of the EUS by the bodies of the DPS of Ukraine»

The purpose of the work is to study the current state of the implementation of the EUS in Ukraine and to determine directions for improving its implementation in modern conditions.

The tasks of the work are: consideration of the main provisions of the administration of the EUS;
analysis of EUS receipts to PFU; study of foreign experience in the administration of contributions to compulsory insurance; determination of the problem of calculating the ESR for persons whose information is not available in the EDR; to find out the algorithm for the administration of preferential categories of EUS payers; identify deficiencies in the mechanism for determining and correcting the amounts of arrears with the State Security Service by the bodies of the DPSU; to propose ways of improving the administration of the EUS by the bodies of the DPSU.

The subject of the study is the relationship between tax payers, tax agents and tax authorities in the context of tax administration

The object of research is theoretical and applied aspects
implementation of the administration of the EUS by the bodies of the DPSU
According to the results of the study, ways of improving the administration of the EES by the bodies of the DPSU were formulated.

The obtained results can be used in practice. Since the work takes into account substantiated proposals for the improvement of individual legislation.

The thesis contains 35 pages, 7 tables, 2 figures, a list of used sources of 30 items and one appendix.

Keywords: single social contribution, underpayment, minimum wage, Pension Fund of Ukraine, accounting, Unified State Register.

The year of job protection is 2023.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ 2

ВСТУП 3

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ЄСВ В УКРАЇНІ 6

2. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДХОДЖЕНЬ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ 10

3. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ВНЕСКІВ НА ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ 14

4. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НАРАХУВАННЯ ЄСВ ОСОБАМ ВІДОМОСТІ ПРО ЯКИХ ВІДСТУНТІ У ЄДР 18

5. АНАЛІЗ АДМІНІСТРУВАННЯ ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ ПЛАТНИКІВ ЄСВ 22

6. НЕДОЛІКИ МЕХАНІЗМУ ВИЗНАЧЕННЯ КОРИГУВАННЯ ТА СТЯГНЕННЯ СУМ НЕДОЇМКИ З ЄСВ ОРГАНАМИ ДПС УКРАЇНИ 25

7.НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ЄСВ ОРГАНАМИ ДПСУ 30

ВИСНОВКИ 35

ДОДАТКИ 38

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 40

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВЗ- Військовий збір

ВПВС – Велика Палата Верховного Суду

ДПСУ – Державна податкова служба України

ЄДР – Єдиний державний реєстр

ЄСВ – Єдиний соціальний внесок

ІПК – Інтегрована картка платників податків

КМУ- Кабінет Міністрів України

МВУ- Міністерство фінансів України

НДП – Незалежна професійна діяльність

ОЕСР- Організація економічного співробітництва та розвитку

ПДФО - Податок на доходи фізичних осіб

ПКУ-Податковий кодекс України

ПФУ - Пенсійний фонд України

ФОП – Фізична особа-підприємець

ФСС – Фонди соціального страхування

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ряд світових фінансово-економічних криз останнього десятиліття, посилення глобалізаційних процесів та інтенсифікація розвитку інформаційних систем зумовили посилення ролі держави в регулюванні соціально-економічних процесів та вказали на необхідність підвищення регулятивної ефективності оподаткування як інструменту зниження нерівності та соціальної диференціації. Вітчизняна система оподаткування доходів населення за роки незалежності зазнала багатьох змін та за більшістю формальних ознак відповідає аналогічним системам країн-членів Європейського Співтовариства. Водночас у внутрішній структурі механізму оподаткування доходів населення наявні диспропорції, які важливо усунути.

Дисбаланс у джерелах формування дохідної частини Пенсійного фонду пов'язаний із процесом регулювання ЄСВ на законодавчому рівні. Методологічним «бекграундом» дослідження є система справляння ЄСВ та пов’язана з нею динаміка зростання заборгованості суб’єктів підприємницької діяльності за цим внеском. Адміністрування єдиного внеску в Україні потребує додаткового розгляду як в теоретичній, так і практичній площині.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різноманітні аспекти ЄВС досліджувалися багатьма науковцями. Зокрема, підходи до реформування ЄСВ розглядали Карлін М. І., Романовська Ю. А., Мельничук Г.С., Урбанович В. А., Машевська А.А., і т.д..

Пошуку нових напрямків у адмініструванні ЄСВ, посиленні його фіскальної ефективності, аналізу зарубіжного досвіду та успішним практикам оподаткування доходів населення присвячені праці українських науковців Попадинець Н. М., Жебчук Р. Л., Мусятовська Л.Й., Кощук Т. В., Шевчук Л. П., і т.д.

Мета роботи полягає у дослідженні сучасного стану справляння ЄСВ в Україні та визначенні напрямів удосконалення його справляння в сучасних умовах.

Виходячи з мети дослідження, в роботі поставлені наступні завдання:

- розглянути основних положень адміністрування ЄСВ;
- проаналізувати надходжень ЄСВ до ПФУ;
- дослідити зарубіжний досвід адміністрування внесків на загальнообов'язкове страхування;
- визначити проблеми нарахування ЄСВ особам відомості про яких відсутні у ЄДР;
- з'ясувати алгоритм адміністрування пільгових категорій платників ЄСВ;
- виявити недоліки механізму визначення та коригування сум недоїмки з ЄСВ органами ДПСУ;
- запропонувати напрями удосконалення адміністрування ЄСВ органами ДПСУ.

Об'єктом дослідження є процес адміністрування ЄСВ в Україні.
Базою дослідження є діяльність органів ДПСУ.

Предметом дослідження є взаємовідносини між платниками ЄСВ, податковими агентами та податковими органами у контексті адміністрування ЄСВ.

Методичною основою даного дослідження є використання методів аналізу та синтезу при аналізі основних аспектів адміністрування ЄСВ, методу порівняння при дослідженні зарубіжного досвіду адміністрування внесків на загальнообов'язкове страхування, економіко-статистичного та табличного методів при аналізі надходжень ЄСВ до ПФУ, методів групувань і зведень при співставлення існуючих проблем адміністрування ЄСВ органами ДПСУ та напрямами вирішення цих проблем.

Практична значущість. Запропоновані напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПСУ з урахуванням проблемних

аспектів мають практичне значення. Оскільки ґрунтуються на співставленні норм чинного законодавства та існуючого механізму стягнення ЄСВ.

Апробація результатів дипломної роботи. Викладені положення дипломної роботи апробовано під час участі в інтернет-конференції на тему «Процес деофшоризації в рамках запровадження плану дій BEPS», що відбувалася у Державному податковому університеті, м. Ірпінь, 20 жовтня 2022 року, з публікацією у відповідному збірнику тез.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ЄСВ В УКРАЇНІ

З усіх видів розрахунків одними з найважливіших є розрахунки за соціальним страхуванням. Згідно з 46 статтею Конституції України : "громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом" [29]. Дана правова можливість забезпечується системою обов'язкового соціального страхування. Воно гарантується сплатою внесків з боку суб'єктів господарської діяльності, неурядових організацій, фізичних осіб. Ще одним джерелом соціального захисту громадян України є відповідні статті розходів з бюджетних коштів. Розрахунки за соціальним страхуванням здійснюються по відношенню до робітників, установ, організацій, суб'єктів підприємницької діяльності.

Слід зазначити, що розпочата в 2015 р. система державного соціального страхування сьогодні знаходиться у стадії активної модернізації. Ключовими цілями реорганізації при цьому визначено:

- підвищення ефективності управління;
- скорочення та оптимізація витрат на управління;
- спрощення обслуговування застрахованих осіб і роботодавців.

В Україні для економічного, соціального захисту працівників було створено систему державного соціального страхування. І саме така система страхування є основним напрямом для захисту працюючих, що гарантується, як вже зазначалося Конституцією України.

До суб’єктів системи адміністрування ЄСВ в Україні слід віднести:

- платники податків;
- податковий агент;
- ДПСУ.

У цьому контексті варто відзначити, що перші (платник податків та податковий агент) відповідають за декларування та сплату , а ДПСУ за контроль та порядком адмініструванням.

Перелік платників єдиного соціального внеску регламентується ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування", а саме статтею 4 зазначеного нормативно-правового акту. Платники ЄСВ зазначені у додатку А.

Поряд тим одним із завдань нашої дипломної роботи визначено – виокремлення стейкхолдерів орієнтованих на удосконалення адміністрування ЄСВ огарнами ДПСУ та їх ключовий інтерес (табл.1). Так до стейкхолдерів даного процесу можна віднести:

- платників ЄСВ
- органи ДПСУ
- ПФУ

Таблиця 1

Розподіл ключового інтересу між стейкхолдерами, які орієнтовані на удосконалення адміністрування ЄСВ огарнами ДПСУ

Стейкхолдери	Ключовий інтерес
Платники ЄСВ	зменшення ймовірності отримання повторної вимоги про сплату недоїмки; виправлення самостійно виявлених помилок щодо розміру грошових показників у звітах з єдиного внеску; можливість коригувати звіт;
Органи ДПСУ	уникнення зайвих витрат бюджетних коштів; зменшення витрат ресурсів на адміністрування ЄСВ
ПФУ	зменшення обсягів боргу зі сплати ЄСВ

Джерело: сформовано автором на основі [16]

В Україні було створено державний реєстр загальнообов’язкового державного соціального страхування з метою:

- ведення обліку платників і застрахованих осіб у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування та їх ідентифікації;

- накопичення, зберігання та автоматизованої обробки інформації про сплату платниками єдиного внеску та про набуття застрахованими особами права на отримання страхових виплат за окремими видами загальнообов’язкового державного соціального страхування;
- нарахування та обліку виплат за окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

До державного реєстру входять реєстр страхувальників і реєстр застрахованих осіб.

Наразі управлінська діяльність в сфері єдиних соціальних внесків належить Державній податковій службі України, до компетенції, якої входить:

- контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою його нарахування та сплати до бюджету і відповідних позабюджетних фондів;
- контроль за своєчасністю подання платниками єдиного внеску передбаченої законом звітності, своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати єдиного внеску;
- контроль за дотриманням законодавства щодо адміністрування єдиного внеску;
- здійснює облік платників єдиного внеску;
- здійснює застосування фінансових санкцій до платників єдиного внеску;
- ініціює застосування до платників єдиного внеску судових процедур банкрутства;
- готує пропозиції щодо прогнозу доходів бюджетів і надходжень єдиного внеску з урахуванням прогнозу макроекономічних показників і тенденцій розвитку світової економіки;
- надає консультації відповідно до Податкового та Митного кодексів України, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску;
- проводить аналіз надходження єдиного внеску, вивчає вплив макроекономічних показників і змін законодавства на його надходження, розробляє пропозиції щодо збільшення їх обсягу та зменшення втрат бюджету;

– складає звітність щодо сплати єдиного внеску.

Процедуру нарахування і сплати єдиного соціального внеску визначено Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [10] та «Інструкцією про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 20.04.2015 № 449 [15]. Згідно з цими нормативними документами базою для нарахування та утримання ЄСВ є:

– заробітна плата кожного найманого працівника, що включає основну і додаткову заробітну плату, а також інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
– сума винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами;
– оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця;
– допомоги з тимчасової непрацездатності,
– допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами;
– допомоги або компенсації відповідно до законодавства [17].

В сучасних умовах існує низка проблем, пов'язаних із справлянням та адмініструванням ЄСВ, зокрема: пошук можливостей зниження податкового навантаження на Фонд оплати праці; зменшення ставок ЄСВ для вітчизняних суб'єктів господарювання; ефективне використання коштів від справляння ЄСВ; вдосконалення суперечливих положень нового законодавства; недопущення заборгованості зі сплати ЄСВ та ін. Детальніше про дані проблеми буде розглянуто в подальшому ході роботи.

Отже, адміністрування ЄСВ включає в себе ідентифікацію та облік платників ЄСВ, об'єктів оподаткування, сервісне обслуговування платників податків, а також організацію та контроль сплати ЄСВ згідно з чинним законодавством.

2. ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДХОДЖЕНЬ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) - консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їх сімей на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [10].

При цьому слід зазначити, що ЄСВ не входить до системи оподаткування України це у першу чергу пояснюється тим, що кошти які надходять від його сплати, не можуть бути зарахованими до Державного бюджету України та бюджетів інших рівнів. Отже кошти, які надходять від сплати ЄСВ перераховуються до Пенсійного фонду України (далі-ПФУ).

Варто також зазначити, що різке зниження ставки ЄСВ (з 37,4% -49,7% до 22%) для роботодавців у 2016 році негативно вплинуло на динаміку надходжень, та вплинуло на подальше загострення і без того непростої ситуації у сфері державних фінансів. Навіть з урахуванням часового лагу між роком проведення реформи та певне скорочення рівня податкового навантаження на оплату праці не вдалося досягти суттєвих регулятивних ефектів щодо забезпечення детінізації зайнятості та добровільної легалізації заробітних плат роботодавцями [17]. Аналіз засвідчив також різноспрямованість змін у розрізі основних складових податкового навантаження на працю (скорочення рівня навантаження з ЄСВ за одночасного посилення навантаження з ПДФО).

Також слід відмітити, що м'який економічний стимулюючий захід зниження ЄСВ у 2016 р. не став самодостатнім. Наступними роками його доповнено жорсткими адміністративними заходами щодо збільшення мінімальної заробітної плати вдвічі у 2017 р. та посиленням

контрольних заходів Державної служби України з питань праці з жовтня 2018 р. Тобто лише за допомогою адміністративних заходів досягнуто певного прогресу у легалізації зайнятості, що значною мірою на тлі економічного зростання справило позитивний вплив на зниження показників тінізації економіки на 15 в. п. з 43 % у 2014 р. до 28 % у 2021 р. Відповідний показник зниження був помітним, але недостатнім відносно очікувань численних прихильників реформи [17].

Аналізуючи динаміку зміни ЄСВ за останні роки (табл.) доцільно також відмітити те, що у 2022 році розмір мінімальної зарплати з 1 січня становить 6500 грн., а з 1 жовтня становитиме 6700 грн., то відповідно мінімальний страховий внесок з ЄСВ становитиме 1430 грн. й 1474 грн. При цьому максимальна база нарахування ЄСВ з 1 січня 2022 року становитиме 97500 грн. й з 1 грудня - 100500 грн..

Таблиця 2

Динаміка зміни розмірів ЄСВ в Україні (2020-2022 рр.)

Період	Мінімальний ЄСВ, грн	Мінімальна заробітна плата, грн	Максимальна база нарахування ЄСВ, грн	Максимальний ЄСВ, грн
З 01.01.2020 по 31.08.2020	1039	4723	70845	15585,9
З 01.09.2020 по 31.12.2020	1100	5000	75000	16500
З 01.01.2021 по 30.11.2021	1320	6000	90000	19800
З 01.12.2022 по 30.10.2022	1430	6500	97500	21450
З 01.11.2022	1474	6700	100500	22110

Джерело: складено автором на основі [13]

Отже, за досліджуваний період з 2020 р. до 2022 р. спостерігалося збільшення мінімального та максимального розміру ЄСВ, що в свою чергу прямо пов’язано зі зміненням мінімального розміру заробітної плати, адже вона є базою нарахування ЄСВ. Зростання мінімальної заробітної плати насамперед пов’язана

з рівнем інфляції на основі якої проводиться індексація мінімальної заробітної плати.

Надалі розглянемо динаміку надходжень ЄСВ до ПФУ у Україні за період 2019 – 2022 рр.. Згідно даних, які подані на рис. 1 за січень-вересень 2022 року до ПФУ надійшло від ЄСВ 265,4 млрд. грн., що в абсолютному вираженні на 49 млрд. більше ніж у попередньому році у відповідному періоді [38]. Зокрема збільшення надходжень ЄСВ до ПФУ у першу чергу слід пов’язати не з ефектом детенізації від зменшення навантаження, а зі збільшенням рівня мінімальної заробітної плати. Поряд з тим швидке зростання зарплат, яке часто і наводиться в якості одного з основних аргументів на користь появи позитивних тенденцій в напрямі детінізації відносин у сфері зайнятості, безперечно фіксується статистичними даними, втім, на нинішньому етапі цей процес є закономірним та має об'єктивні економічні й соціальні причини [17].

Рис. 1. Надходження ЄСВ до ПФУ в Україні за 2019 -2022 рр.

Джерело: складено автором на основі [22]

Насамперед, не варто ігнорувати факту того, що значний нерегульований відтік кадрів за кордон все частіше змушує українських роботодавців для залучення нових або утримання наявних працівників підвищу вати їм рівень заробітної плати на тлі помірніших темпів зростання продуктивності, що

призводить до подальшого зростання витрат на оплату праці попри скорочення кількості працівників [27].

Щоб визначити значущість ЄСВ слід проаналізувати його частку у загальних надходженнях до ПФУ.

З огляду на дані. які відображені на рис.2 можна констатувати, що ЄСВ займає значну частку у доходах ПФУ, зокрема у 2022 році цей показник становив 60, 9%, що на 2% більше ніж в аналогічному періоду у 2021 році. Найменший такий показник було зафіксовано у 2020 році.

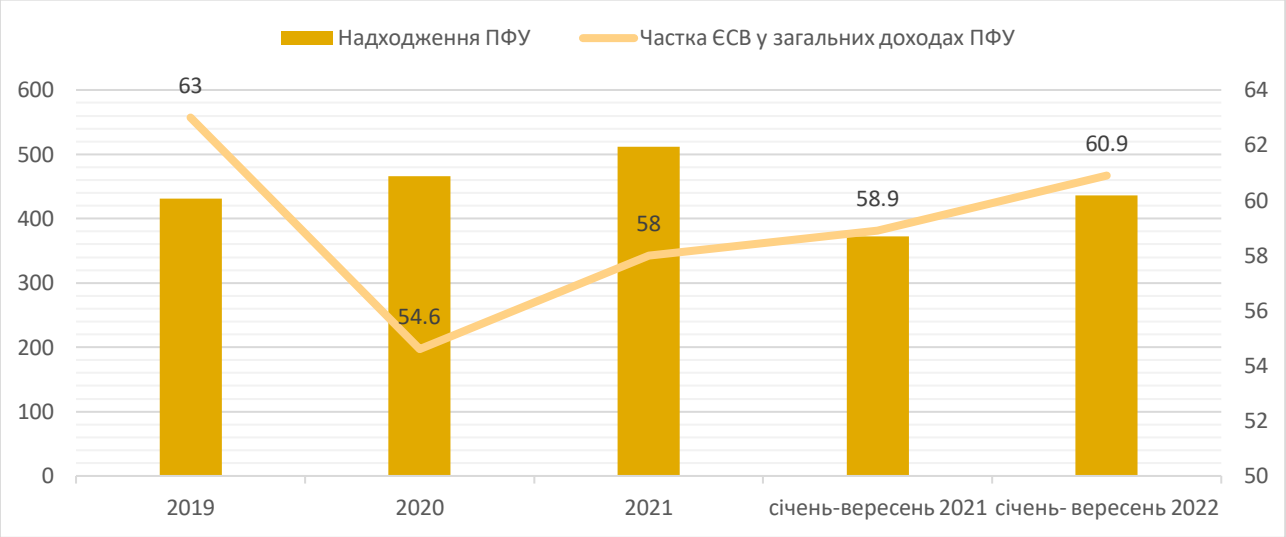

Рис. 2 Частка надходження ЄСВ від загальних доходів ПФУ (2019-2022 рр.)

Джерело: складено автором на основі [22]

Оскільки ЄСВ залишається основною статею доходів ПФУ, а управлінська діяльність в сфері єдиних соціальних внесків належить Державній податковій службі України, то вважаємо за необхідне для оптимізації надходжень проаналізувати та розглянути основні проблеми адміністрування ЄСВ та напрями їх подолання враховуючи наявні ресурси та використовуючи зарубіжний досвід країн. Подолання розбалансованості бюджету Пенсійного фонду України потребує реформування пенсійної системи в цілому, стимулювання зростання надходжень від ЄСВ та забезпечення верифікації виплат.

3. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРУВАННЯ ВНЕСКІВ НА ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ

Враховуючи призначення та природу ЄСВ від якості його адміністрування та справляння напряму залежить здатність системи соціального страхування профінансувати відновлення і збереження працездатності робітників та гарантувати матеріальне забезпечення громадян, що втратили працездатність. Для того щоб виокремити проблемні аспекти адміністрування ЄСВ в Україні, необхідно проаналізувати зарубіжний досвід країн та поряд з тим провести паралель між вітчизняною та європейською практикою – це дасть можливість прискорити наближення вітчизняної моделі адміністрування та справляння внеску до найкращих світових зразків.

Отже, аналізуючи досвід зарубіжних країн ми виокремили п'ять основних типів моделей адміністрування збору страхових внесків (таблиця.3).

Досвід країн далі – ОЕСР показав, що 19 країн Організації все ще використовують метод адміністрування соціальних платежів через розгалужену систему соціальних фондів, а решта 12 країн здійснюють збір соціальних внесків інтегрований у систему збору податків: Великобританія, Естонія, Ірландія, Ісландія, Канада, Нідерланди, Норвегія, Словенія, США, Угорщина, Фінляндія, Швеція [2].

Аналіз зарубіжного досвіду адміністрування ЄСВ свідчить, що найбільш ефективною (в середньому показник збирання внесків дорівнює 100 %) є система, за якої функції, не пов'язані зі збиранням внесків, покладаються на єдину установу, тоді як збір і розподіл внесків здійснюють податкові органи, тобто збір соціальних внесків є інтегрований у систему податків та зборів. Така система функціонує у Великій Британії. Адміністрування страхових внесків здійснює Служба доходів та митниці її Величності (HMRC).

Метод інтегрованого адміністрування соціальних платежів має певні переваги серед яких:

- уникнення дублювання функцій податкових органів та Фондів;

– зменшення витрат на адміністрування та поліпшення оперативності збирання внесків;
– зниження податкового навантаження та кількості перевірок для платників [2].

Таблиця 3

Моделі адміністрування збору страхових внесків

Модель	**Країни, які використовують дану модель**
Управління системою є децентралізованим і відокремленим від податкової системи. Паралельне здійснення окремими установами соціального страхування своїх функцій.	Данія, Люксембург, Австрія, Україна
Функції реєстрації платників і застрахованих осіб, збору внесків, прийому та обліку звітності зі сплати внесків виконує одна установа. Поряд з тим, страхові виплати, ведення відповідних баз даних та обліку застрахованих здійснюються окремо кожним з фондів соціального страхування	Бельгія, Іспанія, Італія, Македонія, Болгарія, Німеччина, Польща
Єдина установа, яка здійснює збір страхових внесків, є відповідальною і за здійснення виплат, ведення обліку застрахованих та зберігання необхідних даних	Чехія, Греція, Литва, Португалія, Швейцарія, Словакія
На податкову адміністрацію покладені функції стосовно збору страхових внесків та контролю за їх справлянням, примусового стягнення та управління грошовими потоками, а реєстрацію та облік застрахованих осіб	Естонія, Угорщина, Голландія, Словенія, Сербія, Хорватія, Чорногорія, Албанія
Податкові органи здійснюють збір і розподіл страхових внесків, а всі інші функції з соціального страхування виконує лише одна установа	Великобританія, Фінляндія, Швеція, Норвегія, Ісландія

Джерело: складено автром на основі [1], [2].

Поряд з тим ефективність адміністрування та справляння ЄСВ серед 34 країн ОЕСР пов’язана із порівняно невисоким рівнем корупції економіки, оскільки, як показує зарубіжний досвід, уникнути її цілком не можливо. Отже,

середньоєвропейський рівень тінізації економіки за підсумками 2021 р. складав не більше 15 (18) % від ВВП, тоді як в Україні – 41 % [3].

У частині досліджуваних країн (9 із 34) було введено єдиний соціальний платіж. Це дало змогу проаналізувати, як спрощення процедур аудиту та сплати соціальних внесків впливає на результати функціонування системи. Такий аналіз свідчить, що за умови встановлення єдиного соціального платежу адміністративні витрати на 14,5% нижчі, а рівень збирання внесків на 7,8 % вищий, ніж при диференційованій системі [3].

Також варто відмітити, що в більшості розвинутих країн відсоток податку на прибуток і внесків працівників і роботодавців на соціальне страхування у вартості робочої сили є значно вищим, ніж в Україні. Адже щедрих і безкоштовних державних пенсій та інших соціальних виплат не буває ніде – ні в Бельгії, ні у Швеції, ні в Німеччині, ні у Франції, ні в Польщі, ні в Угорщині. Наприклад, у Данії, де розмір соціально-страхового податку як відсоток зарплати вдвічі менший, ніж в Україні, – 11% (10,5% – внесок працівника і лише 0,5% – його роботодавця), найвища ставка на континентний прибутковий податок – 30,6% (для середнього заробітку). Отже, у Данії соціальні виплати фінансують в основному за рахунок прибуткового податку. Також у Данії, як і в усіх країнах Євросоюзу, і вищий пенсійний вік, і значно більша, ніж в Україні, частка зайнятого населення віком 54–65 років [7].

Отже, як свідчить зарубіжний досвід, зниження соціальних внесків без визначення альтернативних джерел формування бюджетів фондів соціального страхування не призведе до легалізації заробітної плати, а лише спричинить дефіцит коштів соціального страхування та поставить під загрозу виконання основних соціальних програм. Єдина мотивація, яка може стимулювати роботодавців офіційно видавати зарплати і платити соціальний внесок, – це створення конфлікту інтересів між роботодавцем і найманою особою. А цей конфлікт може виникнути тільки тоді, коли працююча особа буде знати, що всі відраховані роботодавцем кошти, які належать їй, в майбутньому вона їх

отримає. Сьогодні, нажаль, і наймана особа, й роботодавець на одному боці “барикад” – на боці неофіційної зарплати.

4. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НАРАХУВАННЯ ЄСВ ОСОБАМ ВІДОМОСТІ ПРО ЯКИХ ВІДСТУНТІ У ЄДР

1 січня 2017 року у публічній площині по-особливому заговорили про ЄСВ це у першу чергу пов'язано з тим, що нарахування і сплати ЄСВ ФОПами перестало залежати від факту отримання якого-небудь доходу чи прибутку від провадження господарської діяльності. Відтоді почала діяти мінімальна місячна сума єдиного внеску для підприємців (розмір внесків для ФОПів відображено у табл.1). З того часу особи, які могли понад n-ну кількість років не здійснювати підприємницької діяльності, але свого часу документально не оформили закриття бізнесу належним чином, почали отримувати вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ, а також рішення про нарахування штрафних санкцій і пені. Ці колізії викликані у першу чергу тим, що політика держави у сфері державної реєстрації не завжди була послідовною (табл.4).

Так суб'єкти господарювання, зареєстровані до 1 липня 2004 року, дані про яких не були перереєстровані в ЄДР або припинення реєстрації яких відбулось із певними помилками у минулому, могли бути не зняті з податкового обліку. З точки зору контролюючих органів та для цілей оподаткування ЄСВ такі особи починаючи з 1 січня 2017 року і надалі мали статус підприємців. В результаті чого їм нараховувалися суми недоїмки, штрафів і пені з ЄСВ.

За часи роки існування такої проблематики практика розгляду справ стосовно правомірності нарахування єдиного внеску особам, відомості про яких відсутні у ЄДР, залишалась неоднорідною. Лише у липні 2020 року Велика Палата Верховного Суду (далі- ВПВС) прийняла рішення на користь платника у цій категорії справ. Обгрунтовуючи це тим, що відсутність офіційного підтвердження статусу ФОП шляхом проходження реєстраційних процедур згідно Закону №755, виключає можливість здійснення підприємницької діяльності, що в свою чергу виключає і можливість участі у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування за відповідним статусом.

Таблиця 4

Етапи розвитку правового регулювання у сфері державної реєстрації

Етап	**Характеристика**
Пострадянський етап	державна реєстрація підприємництва проводилась у виконавчих комітетах районних та міських рад. Єдиний державний облік суб'єктів господарювання забезпечувався шляхом створення Державного реєстру звітних одиниць України
Етап централізації	державна реєстрація суб'єктів господарювання прирівнюється до внесення відповідних записів до ЄДР. Тому протягом 2004 року державні реєстратори були зобов'язані проводити заміну раніше виданих свідоцтв про державну реєстрацію на нові єдиного зразка при надходженні від суб'єктів господарювання реєстраційних карток
Фінальний етап	встановлення дедлайну для актуалізації відомостей у ЄДР та конкретизацією юридичного статусу застарілих реєстраційних документів.
Реверсний етап	зобов'язання усіх діючих юридичних осіб та ФОП, створених і зареєстрованих до 1 липня 2004 року, подати державному реєстратору реєстраційну картку для включення про них відомостей до ЄДР.
Поточний етап	пов'язаний із викладенням Закону №755 у новій редакції, що набрала чинності з початку 2016 року,. Чинною редакцією Закону №755 не визначено граничних строків для перереєстрації у ЄДР відомостей про цих суб'єктів.

Джерело: складено автором на основі [7]

Позиція контролюючих органів стосовно даного питання є чіткою: внесення змін облікових даних про господарюючі суб'єкти може здійснюватися у разі надання:

- документально підтвердженої інформації органів Пенсійного фонду про зняття з обліку платника ЄСВ до 1 жовтня 2013 року
- витягу з ЄДР про здійснення державної реєстрації включення відомостей до ЄДР з подальшим припиненням реєстрації;

– документа, що підтверджує державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності суб'єктом господарювання до 1 липня 2004 року, виданого органом виконавчої влади.

В свою чергу бажаючі вирішити цю ситуацію фізичні особи часто зверталися державних реєстраторів із заявами про включення відомостей про себе до ЄДР та припиненням підприємницької діяльності. Загального врегулювання цієї ситуації вдалося досягти всередині 2020 року шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо усунення дискримінації за колом платників» №592-IX від 13 травня 2020 року («Закон №592») [11].

Отже згідно положень Закону №592-IX у разі неотримання доходу, підлягають списанню суми недоїмки з ЄСВ, нараховані ФОПам та особам, які провадять незалежну професійну діяльність, за період з 1 січня 2017 року до дня набрання чинності Законом №592, а також штрафи і пеня, нараховані на ці суми недоїмки [11].

В свою чергу для цього фізичній особі, яка колись здійснювала підприємницьку діяльність і відомості в ЄДР про неї відсутні потрібно виконати певні умови: протягом 90 календарних днів з дня набрання чинності Законом №592:

– подати державному реєстратору заяву про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності
– подати податковому органу — звітність з ЄСВ за період з 1 січня 2017 року до дня набрання чинності Законом №592;
– подати контролюючому органу заяву про списання суми недоїмки з ЄСВ, нарахованих штрафів і пені;
– отримати позитивний висновок камеральної перевірки [11] .

Отже, механізм звзначений Законом №592 дозволяє закрити питання суб'єктам господарювання, які після отримання вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ не поспішили її погасити. Поряд з цим, положення Закону №592 не

передбачають відповіді на запитання, що буде із особами, які до дати набрання чинності цим Законом здійснили державну реєстрацію включення відомостей до ЄДР із одночасною реєстрацією припинення ФОП. Якщо такі особи протягом 2017-2020 років встигли добровільно чи примусово погасити наявні у них суми недоїмки, то ці кошти назад повернути не вдасться проте якщо реєстраційні дані оновлені, а сума недоїмки з ЄСВ не узгоджена, — це питання залишається відкритим.

Отже, питання щодо нарахування ЄСВ відомості про який відсутні у ЄДР потребує подальшого вдосконалення, адже варто передбачити алгоритм дій для платників ЄСВ, які станом на дату набрання чинності Законом №592 уже включили відомості до ЄДР з подальшим припиненням реєстрації як підприємця. Також у разі проходження влітку 2021 року процедури, передбаченої Законом №592, залишається питання щодо правомірності обліку сум недоїмки, нарахованих після дати набрання цим законом чинності до дати реєстрації припинення підприємницької діяльності у ЄДР.

5. АНАЛІЗ АДМІНІСТРУВАННЯ ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ ПЛАТНИКІВ ЄСВ

Донедавна єдиною пільгою по сплаті ЄСВ, яка діяла «на постійній основі», стосувалась ФОП і членів фермерського господарства за умови якщо вони отримують пенсію за віком, є особами з інвалідністю або досягли пенсійного віку та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу. Проте у зв'язку з прийняттям Закону № 592-IX внесено низку змін до Закону про ЄСВ Відповідно до них, зокрема, з 1 січня 2021 року звільняються від сплати за себе єдиного внеску фізособи - підприємці та особи, які провадять незалежну професійну діяльність (далі - НПД), якщо:

- вони отримують пенсію за віком, або за вислугу років,
- вони є особами з інвалідністю,
- вони досягли віку, встановленого статтею 26 Закону «Про загальнообов'язкове пенсійне страхування» та отримують відповідно до закону пенсію. Такі особи можуть бути платниками єдиного внеску виключно за умови їх добровільної участі у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування [11].

Варто наголосити, що добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування - це можливість забезпечити страховий стаж та створити умови для збільшення розміру майбутньої пенсії. Добровільна участь особи, яка виявила бажання бути платником ЄСВ передбачає укладення договору на добровільну участь у системі загальнообов`язкового державного соціального страхування.

Нововведена норма щодо добровільної сплати інколи призводить до виникнення у пільгових-категорій сум недоїмки, штрафних санкцій та пені, а оскільки строк давності для нарахування ЄСВ, не застосовують то це викликає занепокоєння у платників та знижує довіру до податкових органів. Адже на підзаконному рівні передбачається, що у разі самостійного визначення бази нарахування ЄСВ пільгові категорії формують та подають один раз на рік це

означає, що для того, щоб взяти участь в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, пільговим категоріям вистачає лише подати звіт з ЄСВ. Отже, вони, як і інші платники, будуть нести відповідальність за правильність і достовірність заповнення звіту, а відповідні суми ЄСВ підлягатимуть беззаперечній сплаті у визначеному обсязі.

Проблематика добровільної сплати ЄСВ полягає у тому, що з моменту, коли пільговик подав звіт з ЄСВ і визначив у ньому певну суму доходу та розмір зобов'язань з ЄСВ, — він втрачає своє право не сплачувати ЄСВ у відповідному звітному періоді. Виходячи з практики особи, які мають пільги зі сплати ЄСВ і можуть його сплачувати тільки на добровільних засадах, часто помилково подають звіти з ЄСВ, а потім дізнаються, що процедури їх коригування або відкликання не існує, і контролюючі органи починають примусове стягнення з них сум недоїмки, що встигла накопичитися. Дана ситуація є спірною також через те, що ці особи (люди похилого віку, особи з інвалідністю тощо) можуть зі значною вірогідністю зробити помилку, помилка також може бути не тільки в прийнятті рішення про подання звіту з ЄСВ, а й у визначенні розміру самого єдиного внеску до сплати.

Втім, практика помилкового подання звітності із ЄСВ особами, які хотіли б скористатися своєю пільгою, є доволі поширеною. Тому, на нашу думку це питання потребує подальшого урегулювання. Відмітимо, що до закінчення строку подання звіту з ЄСВ у платника є можливість виправити помилки повторно сформувавши та подавши звіт . При чому чиним є останній електронний або паперовий звіт, поданий страхувальником до закінчення строків подання звітності, визначених цим Порядком. Разом з тим після закінчення терміну подання звіту з ЄСВ чинним законодавством не передбачено можливості самостійно виправити помилки, щодо грошових показників (арифметичних помилок, невірно порахованих сум доходу/ єдиного внеску тощо). Тут варто згадати положення Закон про ЄСВ та Інструкцію №449» у разі виявлення своєчасно не нарахованих і не сплачених страхових внесків платники ЄСВ зобов'язані самостійно обчислити ці внески, відобразити у звітності та

сплатити їх, а до такого платника застосовуються штрафні санкції [22]. Оскільки зобов’язання з ЄСВ можуть бути змінені контролюючим органом за результатами перевірки, а платники у такому випадку зобов’язані сформувати і подати до контролюючих органів оновлений звіт, — для виправлення помилок податковими органами пропонується звертатися із заявами про проведення перевірки із вказанням відповідної для того причини.

Так, документальні і камеральні перевірки щодо повноти і своєчасності нарахування та сплати ЄСВ проводяться у порядку, встановленому ПК України. У разі надходження заяви платника податків про проведення перевірки керівником контролюючого органу може бути прийнято рішення про проведення перевірки такого платника. Проте, нажаль, у ПК України відсутня норма щодо обов'язкового проведення контролюючим органом перевірки за заявою платника податків та строків для прийняття рішення про призначення такої перевірки. Це є перешкодою у реалізації існуючого на сьогодні шляху виправлення помилок у звіті з ЄСВ за допомогою проведення позапланової податкової перевірки за заявою платника. Таким чином, існує необхідність розроблення дієвого механізму виправлення самостійно виявлених помилок щодо розміру грошових показників у звітах з єдиного внеску та надання пільговикам можливості відкликати помилково поданий ними звіт з ЄСВ.

6. НЕДОЛІКИ МЕХАНІЗМУ ВИЗНАЧЕННЯ КОРИГУВАННЯ ТА СТЯГНЕННЯ СУМ НЕДОЇМКИ З ЄСВ ОРГАНАМИ ДПС УКРАЇНИ

Згідно з положеннями Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 8 липня 2010 року №2464-VI недоїмка це своєчасно не нарахована та/або не сплачена сума єдиного внеску, що обчислюється податковим органом у визначених Законом про ЄСВ випадках [10].

Отже платник ЄСВ зобов'язаний протягом 10 календарних днів з дня надходження вимоги про сплату недоїмки сплатити її суму, а також штрафи разом з нарахованою пенею. У випадку незгоди з розрахунком суми недоїмки платник ЄСВ має право узгодити її з податковим органом шляхом оскарження вимоги в адміністративному або судовому порядку. Слід відмітити, що суми єдиного внеску, які були самостійно визначені платниками у звітах, проте своєчасно не погашені вважаються безспірними. Так, в адміністративному порядку можуть бути оскаржені лише ті вимоги, які були сформовані контролюючим органом за результатом проведення перевірок або на підставі відповідних облікових даних про платника. Разом з цим, варто зазначити, що затверджена форма вимоги про сплату недоїмки не передбачає зазначення детального розрахунку такого боргу із вказанням періодів, коли недоїмка виникла. І на практиці це ускладнює її оскарження, адже як контролюючому органу вищого рівня, так і платнику необхідно вжити додаткових заходів, щоб з'ясувати походження суми недоїмки [17].

Згідно з Інструкцією №449 вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ, складені на підставі облікових даних платників ЄСВ, повинні надсилатися юридичним особам протягом 10-ти, а фізичним особам — протягом 15-ти робочих днів, які настають за календарним місяцем, у якому виникла, зросла або частково зменшилась сума недоїмки. Поряд з тим існують випадки, коли податкові органи виносять вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ так званим «сплячим ФОПам» після спливу року-півтора з моменту виникнення «першої» недоїмки (дана проблема

розглянута більш детально у попередніх блоках). Це пояснюється тим, що, що встановлений Інструкцією №449 10- і 15-денний строк для винесення вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ прив'язується до чергової дати, коли повинен був бути здійснений платіж на користь фонду соціального страхування. При цьому не важливо, чи це перший платіж, який пропустив платник ЄСВ, чи ні. Разом з тим не враховується повідомлявся платник ЄСВ раніше про те, що за ним обліковується яка-небудь заборгованість.

Дані неврегульовані аспекти адміністрування ЄСВ надають практичну можливість податковим органам виносити вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ не тоді, коли заборгованість становить ще відносно незначні суми, а тоді, коли вона доходить до п'ятизначних цифр враховуючи, що строк давності до ЄСВ не застосовується, а кожен прострочений платіж — це ще й штраф за несвоєчасну сплату та пеня за кожен день прострочення у розмірі 0,1% (табл.5).

Органи ДПСУ визначають грошові зобов'язання зі сплати податків, зборів та інших платежів, визначених ПК України, шляхом прийняття попереднього повідомлення рішення відповідно такі зобов'язання перестають існувати у разі скасування відповідного ППР. Проте, у разі виявлення порушень в частині нарахування та сплати ЄСВ, сума недоїмки виникає на підставі акту перевірки, звітів з ЄСВ чи облікових даних з інформаційної системи податкового органу. Поряд з тим, вимога про сплату недоїмки з ЄСВ не є підставою виникнення такої недоїмки, а скоріш документом, який вказує на те, що існує заборгованість та служить своєрідним нагадуванням про необхідність її погашення. Так, після оскарження вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ в адміністративному чи судовому порядку, дана вимога буде відкликана. Проте це не призведе до автоматичного коригування даних в ІКП. Що може призвести до повторної відправки платнику ЄСВ вимоги про сплату недоїмки , хоча і стосуватиметься вона тих же обставин, які вже раніше могли бути проаналізовані ДПС України або судом.

Таблиця 5

Штрафні санкції, що застосовуються до платників ЄСВ

Вид порушення	**Розмір штрафу**
Ухилення від узяття на облік або несвоєчасне подання заяви про взяття на облік платниками єдиного внеску, на яких не поширюється дія закону про держреєстрацію	10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
Несплата або несвоєчасна сплата ЄСВ	20% своєчасно несплачених сум. На суму недоїмки нараховується пеня з розрахунку 0,1% суми недоплати за кожний день прострочення платежу
Донарахування органом ДПСУ або платником своєчасно ненарахованого ЄСВ	10% від такої суми за кожний повний або неповний період за який її донараховано але не більше 50% суми донарахованого ЄСВ
Неналежне ведення бухгалтерської документації на підставі якої нараховується ЄСВ	Від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
Несплата або неповна сплата або несвоєчасна сплата суми ЄСВ одночасно з видачею сум виплат на які нараховується ЄСВ (авансових платежів)	10% таких несплачених або несвоєчасно сплачених сум
Неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності	10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожне таке порушення, 60 неоподатковуваних мінімумів за повторне порушення

Джерело: складено автором на основі [10]

Отже, оскарження лише розрахунку суми недоїмки з ЄСВ, на переконання не можна вважати ефективним способом захисту порушеного права. Адже визнання вимоги протиправною і її скасування не призводить до коригування самих висновків актів документальних перевірок чи облікових даних платника. Як результат — залишається підстава для того, щоб податковий орган сформував нову вимогу про сплату недоїмки з ЄСВ, керуючись тим же актом податкової перевірки чи відомостями у базах даних. Це в свою чергу є нераціональним використанням наявних ресурсів у органах ДПСУ та зниженням довіри

платників податків до контролюючих органів та їх компетенцій. Тому дане питання слід врегулювати відповідними законодавчими нормами.

Досить часто підставою для визначення недоїмки з ЄСВ є висновки органу ДПСУ про те, що певні суми не були включені до складу доходів суб'єкта господарювання, тобто не були обкладені ПДФО, в результаті чого зростає база нарахування ЄСВ. Так поряд із ППР платник ЄСВ отримує і вимогу про сплату недоїмки та рішення про застосування штрафних санкцій. Тут варто відмітити, що протягом тривалого часу строки розгляду скарг на рішення контролюючих органів, визначені у ПК України та Законі про ЄСВ відрізнялися, становивши до 60 днів для ППР і до 30 днів — для вимог про сплату недоїмки з єдиного внеску.

Для врегулювання даного питання з 1 січня 2021 року Так, як у більшості випадків база нарахування ЄСВ співпадає з базою нарахування ПДФО у вигляді заробітної плати та винагороди за виконання робіт за цивільно-правовими договорами. З 1 січня 2021 року почав функціонувати єдиний уніфікований документ шляхом об'єднання окремих форм податкової звітності. Об'єднання звітності з ЄСВ і ПДФО дозволило скоротити кількість звітів для платників податків – страхувальників та зменшить витрати часу бізнесу на складання самої звітності.

Поряд з тим, строки розгляду скарг платників ЄСВ також були узгоджені зі строками розгляду скарг на ППР і тепер становлять 60 днів.

На нашу думку питання, яке також потребує розгляду це правова основа процедури розгляду скарг на вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ. Так, наразі, Порядок розгляду контролюючими органами скарг на вимоги про сплату недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та на рішення про нарахування пені та накладення штрафу, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2015 року №1124 проте, на нашу думку Порядок оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 21 жовтня 2015 року № 916 більш чітко врегульовує питання проведення відкритого розгляду матеріалів скарг або

закритого їх розгляду в присутності платника податків, тоді як Порядок №1124 містить лише декларативну норму про право представника скаржника бути присутнім при розгляді скарги.

Доцільно звернути увагу також на те, що державою здійснюються заходи щодо стягнення недоїмки за рахунок її ж ресурсу, які фактично є марнотратними. Доцільно навести лише один приклад: сума, від якої надсилається вимога про сплату недоїмки з ЄСВ на сьогодні складає 10 гривень, а вартість рекомендованого поштового відправлення становить 31 гривню (не враховуючи вартість конверту, паперу та затраченого робочого часу). У такому разі, вартість повідомлення боржника про наявність у нього недоїмки перевищує економічну ефективність від стягнення у три рази, без урахування супутніх витрат, що, в свою, чергу суперечить принципу економічності адміністрування. І хоча ЄВ має велике значення у соціальному аспекті, важливість таких витрат без їх економічної доцільності є неприпустимою. Окреслена проблема в масштабах держави набуває значного виміру та зайвих витрат державних коштів, які доцільно було б спрямовувати на інші статті видатків.

Отже, механізм визначення та коригування сум недоїмки має деякі аспекти, що потребують удосконалення, узагальнимо:

- затверджена форма вимоги про сплату недоїмки не передбачає зазначення детального розрахунку такого боргу із вказанням періодів, коли недоїмка виникла;
- недосконалий механізм проведення відкритого розгляду матеріалів скарг щодо сплати недоїмки;
- оскарження лише розрахунку суми недоїмки з ЄСВ.

7.НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРУВАННЯ ЄСВ ОРГАНАМИ ДПСУ

У процесі нашого дослідження ми дійшли висновку, що ЄСВ неможливо скасувати, оскільки він є основною складовою у надходженнях ПФУ, проте існує необхідність внесення змін у порядок його адміністрування та відображення в інформаційній базі бухгалтерського обліку, як єдиного вимірника розрахунків із державою за працю найманих робітників.

Одним із методів збільшення надходження до державного бюджету або, як в нашому випадку ПФУ є вдосконалення механізму адміністрування податків і зборів [16]. Визначені у ході нашої дипломної роботи проблеми адміністрування ЄСВ потребують прийняття відповідних рішень згідно їх змісту. На нашу думку усунення виявлених проблем підвищить ефективність адміністрування ЄСВ, що в свою чергу збільшить надходження ЄСВ до ПФУ. Зокрема узагальнимо виявлені нами проблеми у розрізі адміністрування ЄСВ:

- відсутність алгоритму дій для платників ЄСВ, які станом на дату набрання чинності Законом №592 уже включили відомості до ЄДР з подальшим припиненням реєстрації як підприємця;
- затверджена форма вимоги про сплату недоїмки не передбачає зазначення детального розрахунку такого боргу із вказанням періодів, коли недоїмка виникла;
- відсутність можливості виправлення самостійно виявлених помилок щодо розміру грошових показників у звітах з єдиного внеску та надання пільговикам можливості відкликати помилково поданий ними звіт з ЄСВ;
- відсутність норми, що забезпечувала б можливість оскарження не лише розрахунку вимоги про сплату боргу (недоїмки) з ЄСВ, а й самої вимоги як такої. Тоді скасування вимоги означатиме списання нарахованої контролюючим органом суми заборгованості, що дозволить уникнути випадків формування нової вимоги з тих же підстав у наступному періоді «існування» боргу;

- недосконалий механізм проведення відкритого розгляду матеріалів скарг щодо сплати недоїмки;
- недотримання принципу економічності адміністрування ЄСВ.

Щодо проблеми відсутності алгоритму дій для платників ЄСВ, які станом на дату набрання чинності Законом №592 уже включили відомості до ЄДР з подальшим припиненням реєстрації як підприємця, то Державній податковій службі України спільно з Міністерством фінансів України на нашу думку, слід внести зміни до Закону про ЄСВ (а також Інструкції №449), які будуть стосуватися забезпечення практичної можливості списання суми недоїмки з єдиного внеску, а також нарахованих на неї штрафних санкцій і пені, фізичним особам-підприємцям, які станом на дату набрання чинності Законом №592 включили відомості про себе до ЄДР та внесли запис про припинення діяльності (проте станом на дату набрання чинності Законом №592 мають неузгоджені суми недоїмки з ЄСВ, яка в свою чергу виникла у період з 1 січня 2017 року по дату реєстрації припинення діяльності).

Щодо відсутності можливості виправлення самостійно виявлених помилок щодо розміру грошових показників у звітах з єдиного внеску та надання пільговикам можливості відкликати помилково поданий ними звіт з ЄСВ, то слід внести зміни щодо механізму для самостійного виправлення платниками єдиного внеску помилок щодо розміру грошових показників, задекларованих у звіті про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску а також передбачити можливості та встановлення порядку відкликання звіту з ЄСВ, поданого особою, яка має пільгу з його сплати.

В частині адміністрування ЄСВ є необхідність в удосконаленні методики стягнення заборгованості за ЄСВ з метою уникнення зайвих витрат бюджетних коштів, а також удосконалення механізму формування вимог за ЄСВ. Зокрема слід приділити увагу порядку розгляду контролюючими органами скарг на вимоги про сплату недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і на рішення про нарахування пені та накладення штрафу у відповідність до вимог Закону про ЄСВ і узгодження його

із Порядком №916. Оскільки, як вже зазначалося, Порядком №916 більш чітко врегульовано питання проведення відкритого розгляду матеріалів скарг або закритого їх розгляду в присутності платника податків.

У контексті вирішення проблеми стосовно зазначення детального розрахунку боргу із вказаними періодами, коли недоїмка виникла, на нашу думку, доречно, в Законі про ЄСВ передбачити наслідки затягування податковими органами винесення вимог про сплату недоїмки та рішень про застосування штрафних санкцій і нарахування пені за несплату або несвоєчасну сплату ЄСВ. Так, варто встановити граничний строк для винесення вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ, з простроченням якого дана вимога вважатиметься такою, що підлягає скасуванню повністю або частково. Наприклад, встановити максимальну суму недоїмки, яку має намір стягнути податковий орган у випадку, якщо вимога виноситься вперше після спливу більш, ніж певної кількості календарних місяців, протягом яких за платником послідовно обліковується недоїмка. Також внести зміни до Інструкції №449 щодо встановлення обов'язку додавати детальний розрахунок суми недоїмки з єдиного внеску до складеної податковим органом вимоги, що надсилається суб'єктам господарювання

Поряд з тим виходячи з економічної доцільності адміністрування ЄСВ, необхідно внести зміни до п. 3 розділу VI «Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 20.04.2015 № 449 стосовно збільшення вартості вимоги, яка підлягає направленню боржникові з 10 гривень до економічно обґрунтованого мінімуму – 31 гривні (вартості поштового відправлення із повідомленням про вручення).

Поряд з тим слід забезпечити єдність процедури розгляду скарг суб'єктів господарювання на податкові повідомлення-рішення щодо ПДФО і пов'язані із ними вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ шляхом одночасного здійснення розгляду матеріалів таких скарг і узгодження висновків за результатами адміністративного оскарження у цій частині.

Таблиця 6

Основні проблеми та напрями їх вирішення у контексті підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПСУ

Проблеми адміністрування ЄСВ	Шляхи вирішення проблеми
відсутність алгоритму дій для платників ЄСВ, які станом на дату набрання чинності Законом №592 уже включили відомості до ЄДР з подальшим припиненням реєстрації як підприємця	внести зміни до Закону про ЄСВ (а також Інструкції №449), які будуть стосуватися забезпечення практичної можливості списання суми недоїмки з ЄСВ, а також нарахованих на неї штрафних санкцій і пені, фізичним особам-підприємцям, які станом на дату набрання чинності Законом №592 включили відомості про себе до ЄДР та внесли запис про припинення діяльності
затверджена форма вимоги про сплату недоїмки не передбачає зазначення детального розрахунку такого боргу із вказанням періодів, коли недоїмка виникла	передбачити наслідки затягування податковими органами винесення вимог про сплату недоїмки та рішень про застосування штрафних санкцій і нарахування пені за несплату або несвоєчасну сплату ЄСВ.
відсутність норми, що забезпечувала б можливість оскарження не лише розрахунку вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ, а й самої вимоги як такої.	ввести норму щодо скасування вимоги це в свою чергу означатиме списання нарахованої контролюючим органом суми заборгованості, що дозволить уникнути випадків формування нової вимоги з тих же підстав у наступному періоді «існування» боргу
недосконалий механізм проведення відкритого розгляду матеріалів скарг щодо сплати недоїмки;	привести порядок розгляду контролюючими органами скарг на вимоги про сплату недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і на рішення про нарахування пені та накладення штрафу у відповідність до вимог Закону про ЄСВ і узгодити його із Порядком №916;

Джерело: сформовано автором [10], [11], [12], [14]

Отже, розглянуті нами проблеми та напрями їх вирішення у розрізі адміністрування ЄСВ мають практичну значущість оскільки грунтуються на аналізі чинного законодавства та існуючої практики справляння ЄСВ. Дані напрями по-першу стосуються коригування законодавчої бази адміністрування

ЄСВ, по-друге, налагодження зв’язків між платниками ЄСВ та органами ДПСУ. Поряд з тим запропонований механізм управління системою адміністрування єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування на основі ситуаційного підходу до регулювання системи оподаткування сприятиме її удосконаленню.

ВИСНОВКИ

У ході нашого дослідження виявлено, що розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення оподаткування діяльності підприємців ЄСВ пов’язане у першу чергу з діагностикою заборгованості та можливим формуванням повторних вимог за результатами функціонування ЄСВ. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. при проведенні економічних трансформацій в економіці держави значну увагу слід приділяти заходам щодо ефективного управління ресурсами суб’єкта, тобто економічне, планомірне та раціональне їх використання. Так, наразі особливої актуальності набувають проблеми виконання соціальних функцій. Важливою проблемою в даному контексті є адміністрування ЄСВ. У процесі аналіз процесу адміністрування ЄСВ можна сформувати його наступні етапи:
2. зниження соціальних внесків без визначення альтернативних джерел формування бюджетів ФСС не призведе до легалізації заробітної плати, а лише спричинить дефіцит коштів соціального страхування та поставить під загрозу виконання основних соціальних програм. Єдина мотивація, яка може стимулювати роботодавців офіційно видавати зарплати і платити соціальний внесок, – це створення конфлікту інтересів між роботодавцем і найманою особою.
3. за січень-вересень 2022 року до ПФУ надійшло від ЄСВ 265,4 млрд. грн., що в абсолютному вираженні на 49 млрд. більше ніж у попередньому році у відповідному періоді. У першу чергу позитивну динаміку надходжень ЄСВ до ПФУ слід пов’язати не з ефектом детенізації від зменшення навантаження, а зі збільшенням рівня мінімальної заробітної плати. Поряд з тим швидке зростання зарплат, яке часто і наводиться в якості одного з основних аргументів на користь появи позитивних тенденцій в напрямі детінізації відносин у сфері зайнятості, безперечно фіксується

статистичними даними, втім, на нинішньому етапі цей процес є закономірним та має об'єктивні економічні й соціальні причини.

4. механізм передбачений Законом №592 дозволяє закрити питання суб'єктам господарювання, які після отримання вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ не поспішили її погасити. Поряд з цим, положення Закону №592 не передбачають відповіді на запитання, що буде із особами, які до дати набрання чинності цим Законом здійснили державну реєстрацію включення відомостей до ЄДР із одночасною реєстрацією припинення ФОП. Якщо такі особи протягом 2017-2020 років встигли добровільно чи примусово погасити наявні у них суми недоїмки, то ці кошти назад повернути не вдасться проте якщо реєстраційні дані оновлені, а сума недоїмки з ЄСВ не узгоджена, — це питання залишається відкритим.
5. в частині адміністрування ЄСВ є необхідність удосконалення методики стягнення заборгованості за ЄСВ з метою уникнення зайвих витрат бюджетних коштів, а також удосконалення механізму формування вимог за ЄСВ.
6. затверджена форма вимоги про сплату недоїмки не передбачає зазначення детального розрахунку такого боргу із вказанням періодів, коли недоїмка виникла. Це неврегульоване питання дає практичну можливість податковим органам виносити вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ не тоді, коли заборгованість становить ще відносно незначні суми, а тоді, коли вона доходить до п'ятизначних цифр враховуючи, що строк давності до ЄСВ не застосовується, а кожен прострочений платіж — це ще й штраф за несвоєчасну сплату та пеня за кожен день прострочення у розмірі 0,1%. Наша пропозиція щодо вирішення даного питання полягає у тому, щоб в Законі про ЄСВ передбачити наслідки затягування податковими органами винесення вимог про сплату недоїмки та рішень про застосування штрафних санкцій і нарахування пені за несплату або несвоєчасну сплату ЄСВ. Так, варто встановити граничний строк для винесення вимоги про сплату

недоїмки з ЄСВ, з простроченням якого дана вимога вважатиметься такою, що підлягає скасуванню повністю або частково.

7. питання, яке потребує законодавчого врегулювання полягає у відсутності відсутність норми, що забезпечувала б можливість оскарження не лише розрахунку вимоги про сплату недоїмки з ЄСВ, а й самої вимоги як такої у цьому контексті на нашу думку слід ввести норму щодо скасування вимоги це в свою чергу означатиме списання нарахованої контролюючим органом суми заборгованості, що дозволить уникнути випадків формування нової вимоги з тих же підстав у наступному періоді «існування» боргу.
8. слід приділити увагу порядку розгляду контролюючими органами скарг на вимоги про сплату недоїмки зі сплати ЄСВ і на рішення про нарахування пені та накладення штрафу у відповідність до вимог Закону про ЄСВ і узгодження його із Порядком №916. Оскільки Порядком №916 більш чітко врегульовано питання проведення відкритого розгляду матеріалів скарг або закритого їх розгляду в присутності платника податків.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СТРОКИ СПЛАТИ ЄСВ ТА ПЛАТНИКИ ЄСВ В УКРАЇНІ

Категорія платника ЄСВ	За кого сплачує	Періодичність	Строки сплати
ФОП	За себе	Щокварталу	Із 1 по 20 число місяця, наступного за кварталом, за який сплачується єдиний внесок
у т. ч. у разі припинення підприємницької діяльності		Одноразово	Протягом 30 календарних днів (к. дн.) з дня проведення державної реєстрації припинення підприємницької діяльності
Особа, яка провадить незалежну професійну діяльність	За себе	Щоквартально	Із 1 по 20 число місяця, наступного за кварталом, за який сплачується єдиний внесок
Член фермерського господарства		Одноразово	Протягом 30 к. дн. з дня подання до органу ДПС заяви про зняття з обліку платника ЄСВ
Особа, яка бере добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування	За себе	Щомісяця	Із 1 по 20 число місяця, наступного за місяцем, за який нараховано ЄСВ
		Одноразово	Строк сплати ЄСВ за минулі місяці визначено у договорі
Роботодавці з числа: підприємств, установ, організацій, фізосіб-підприємців тощо	За найманих працівників, осіб, які працюють за договорами ЦПХ	Щомісяця	Під час кожної виплати авансу, зарплати та у період з 1 по 20 число місяця, наступного за звітним
гірничих підприємств			Під час кожної виплати авансу, зарплати та у період з 1 по 28 число місяця, наступного за звітним
Військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення	За осіб, які отримують грошове забезпечення	Щомісяця	Під час кожної виплати грошового забезпечення та у період з 1 по 20 число місяця, наступного за звітним «Повне або часткове копіювання будь-яких матеріалів сайту, цитування, публікація їх анотованих оглядів допускаються лише за письмового дозволу редакції сайту Головбух Джерело: https://buhplatforma.com.ua/article/9211-sv-u-2022-rots»
	За осіб, які проходять строкову військову службу		

Джерело: [14]

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bourguignon F. World Changes in Inequality: an Overview of Facts, Causes, Consequences, and Policies. CESifo Economic Studies. 2018. P. 345–370: academic.oup.com/cesifo/article/64/3/345/4823412
2. Friedrich Schneider Konrad Raczkowski Bogdan Mróz, (2015), «Shadow economy and tax evasion in the EU», Journal of Money Laundering Control, Vol. 18 Iss 1 pp. 34-51
3. Zucman G. Global Wealth Inequality. NBER Working Paper. 2019. Vol. 11, January. URL: http://gabriel-zucman.eu/files/Zucman2019.pdf
4. Борг Пенсійного фонду україни зріс на 4,3 млрд грн - до 74,6 млрд грн: https://finbalance.com.ua/news/borh-pensiynoho-fondu-pered-dksu-v-sichni-zris-na-43-mlrd-hrn---do-746-mlrd-hrn
5. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України : монографія / Л. Л. Тарангул та ін. Ірпінь : Фенікс, 2012. 531 с.
6. Веб-сайт Міжнародного центру перспективних досліджень : http://icps.com.ua.
7. Веб-сайт Організації економічного співробітництва та розвитку досліджень: http://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=TABLE_I1#.
8. Державна служба статистики України:http://www.ukrstat.gov.ua/
9. Закон України № 116-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо подання єдиної звітності з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і податку на доходи фізичних осіб»: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-20#Text
10. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17.
11. Закон України 592-IX «Про внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо усунення дискримінації за колом платників»

12. Закони України від 19.09.2019 р. № 115-IX «Про внесення змін до Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо подання єдиної звітності з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і податку на доходи фізичних осіб» : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-20#Text
13. Звіти про роботу/ Офіційний сайт Пенсійного фонду України: https://www.pfu.gov.ua/
14. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 449 від 20.04.2015. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15.
15. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 449 від 20.04.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15
16. Карамишев Д. Єдиний соціальний податок: па) нацея чи профанація? // Віче (журнал Верховної Ради України). — 2006. — №12. — С.46—48.
17. Мельничук Г. С., Райнова Л. Б., Кощук Т. В. Аналіз результативності реформи ЄСВ 2016 року в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2020. № 4 (35). С. 137–143
18. Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2015 № 1124 Про затвердження Порядку розгляду податковим органом скарг на вимоги про сплату недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та на рішення про нарахування пені та накладення штрафу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0178-16#Text
19. Наказ Міністерства фінансів України від 12.01.2021 № 5 "Про затвердження Порядку ведення податковими органами оперативного обліку податків, зборів, платежів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування": https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/nakazi/75303.html

20. Наказ Міністерства фінансів України від 21 жовтня 2015 року № 916 Про затвердження Порядку оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1617-15#Text
21. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: https://minfin.com.ua/ua
22. Офіційний сайт Пенсійного фонду України: https://www.pfu.gov.ua/
23. Податкова реформа-2020: ПДФО, ЄСВ та військовий збір можуть об'єднати: https://www.epravda.com.ua/news/2019/12/28/655394/
24. Податковий кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповненнями на 23 грудня 2020 року № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17
25. Порядок №916 «Про затвердження Порядку оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами»
26. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо подання єдиної звітності з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування і податку на доходи фізичних осіб: Закон України від 19 вересня 2019 року № 116-IX, зі змінами на 19 вересня 2019 р. URL: https: //zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-20#Text
27. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. https://zakon.rada./gov.ua/laws/show/2464-17
28. У Раді пропонують змінити ставку податку на доходи фізосіб: до 54% на високі зарплати: https://www.epravda.com.ua/news/2020/01/24/656243/
29. Уряд затвердив бюджет Пенсійного фонду України на 2022 рік: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3593404-urad-zatverdiv-budzet-pensijnogo-fondu-ukraini-na-2022-rik.html
30. Ціна держави: http://old.cost.ua/budget/revenue/pension/

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Робота Сапожнікової Ліни Олександрівни за темою «Підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПС України» написана на актуальну та практичну значущу тему, оскільки значні резерві зростання доходів Пенсійного фонду України полягають саме у вдосконаленні системи адміністрування єдиного соціального внеску.

У дослідженні в повному обсязі розкрита проблематика адміністрування процесу нарахування й сплати ЄСВ, проведено кількісний аналіз динаміки надходжень, верифікацію пільгових категорія платників, вивчено міжнародну практику адміністрування внесків на соціальне страхування. Авторкою запропоновані напрями вдосконалення системи адміністрування ЄСВ органами ДПС України, зроблені відповідні висновки та обґрунтовані пропозиції.

Робота заслуговує на високу оцінку.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____ К. Швабій

(підпис, дата) ПІБ керівника

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу

Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти Сапожнікової Л.О.

(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «20» 01.2023 № 10 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри фіскального адміністрування _____ Іванишина О.С.

(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми _____ Швабій К.І.

(підпис)

Факультет податкової справи, обліку та аудиту

Кафедра фіскального адміністрування

ДОВІДКА
про перевірку кваліфікаційної роботи на академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Сапожнікова Ліна Олександрівна

Курс/група ФМФА-21-1

Тема кваліфікаційної роботи

Напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПС України

П. І. Б. наукового керівника

Швабій К.І.

Дата захисту 08.02.2023 р.

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 94,47 %. Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 5,53 %, цитат 0,52 %.

Відповідальна особа М. Яруш

РЕЦЕНЗІЯ

на випускну кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
Сапожнікової Ліни Олександрівни
на тему «Напрями підвищення ефективності адміністрування ЄСВ органами ДПС України»

Актуальність теми. ЄСВ складає більше половини доходів Пенсійного фонду України, що підтверджує його значущість серед страхових внесків. Поряд з цим, повноваження у частині адміністрування ЄСВ покладено на органи ДПС України, що є безперечно важливою складовою податкової системи. Виклики сьогодення, зумовлені європейською інтеграцією України, обґрунтовують потребу у нових підходах процесу адміністрування в цілому та ЄСВ зокрема.

Тому, підвищення ефективності адміністрування ЄСВ є безумовно актуальним питанням та заслуговує на увагу при виконанні наукових досліджень.

Наукова новизна. У роботі наведені практичні аспекти адміністрування ЄСВ, на підставі чого визначено проблеми адміністрування ЄСВ та відповідні шляхи їх вирішення. Серед таких шляхів запропоновано внесення змін до окремих нормативних та законодавчих актів.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. У роботі використано аналітичний матеріал у табличній та графічній формах, проблема проаналізована якісно та на достатньому рівні.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, установи, організації, органів ДПС України. Пропозиції, що наведено у роботі є актуальними та можуть бути враховані у практичній роботі органами ДПС України при адмініструванні ЄСВ.

Наявність недоліків. При виконанні дослідження було б доцільно звернути увагу на приведення більш ширшого аналізу статистичних даних.

Загальний висновок і оцінка роботи. Робота відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт та рекомендується до захисту із позитивною оцінкою.

Рецензент **В.М. Мельник, д.е.н., професор**

«19» 07 2023 р.